Tartumaal — Nina külas. Kooles õpivad harilikult poeg- ja tütarlapsed koos, kuid on ka eraldi koole poeglastele ja tütarlastele. Koolide õppekavu täiendatakse aegamööda, nii et abikooles õpetatakse hiljemini peale eespool-nimetatud õppeainete ka geograafiat, joonistamist, võimlemist ja käsitööd (tütarlastele), kihelkonna-kooles ka slaavi keelt, ajalugu, looduseõpetust ja käsitööd poeglastele.

Õigeusu kihelkonna-koolid asutatakse Tartumaal: Ninal (1847), Tartus (Jüri kog.) ja Mustvees (1848), Laiusel (1849), Piirisaares (1854), Mustvees (jedinovertside tarvis 1856), Varnjas ja Lohusuus (1858), Kärknas (1866), Sadukülas (1868), Rõngus (1872), Pranglis, Kavildas, Kastolatsis ja Nõos (1873), Võnnus (1878), Saaremõisas (1879); tütarlaste kihelkonna-koolid avatakse Otepääs (1886), Mustvees, Pranglis ja Pukas (1888).

Kihelkonna-kooles õppis ametliku aruande järele 1881. a. 17 koolis, 485 poeg- ja 131 tütarlast, kokku 616 last; neist oli õigeusulisi 370, ev.-lut. usulisi 223 ja raskolnikuid 23 last. 1889./90. õppeaastal oli kih.-koole 19; neis õppimas 623 poeg- ja 195 tütarlast, kokku 818 last; nende hulgas õigeusulisi 368, ev.-lut. usulisi 425 ja raskolnikuid 25 last. 9 koolis on õigeusulisi rohkem kui luteriusulisi, 8-s on viimased ülekaalus, 2 on puht-õigeusuliste lastega. Ev.-lut. usuliste ülekaal on mitmes koolis õieti suur: näit. Tartu Jüri kih.-koolis on 37 õigeusulise lapse kõrval 159 luteriusulist, Võnnus 4 õigeusul., 13 lut., Kastolatsis 15 õigeusul., 43 lut., Rõngus 15 õigeusul. ja 65 lut., Otepää tüt. kihelkonna-koolis 5 õigeusul., 30 lut. Puht-õigeusulised koolid on Ninal ja Mustvees (jedinovertside k.).

Õigeusu abikoolide (valla- ja külakoolide) asutamine Tartumaal algab 1852. a. Esimene abikool avatakse nim. aastal Kavildas, sellele järgnevad teised. Suuremad asutamisaastad on 1859 (4 kooli), 1861 (3), 1870 (3), 1876 (3), 1884 (3) ja 1885 (3). 1881. a. oli ühtekokku 22 abikooli 471 õpilasega, kelledest 309 poeg- ja 162 tütarlast. Usutunnistuse järele oli sel aastal abikooles 356 õigeusulist ja 115 ev.-lut. usulist. Suuremal arvul oli abikoole: Rõngu ja Kastolatsi kih., kummaski 4, Kavilda kih. 3. 1889./90. õppeaastal oli abikoole 24 (mõned on vahepeal seisma jäänud, teised juurde tulnud); neis õppis 561 poeg- ja 303 tütarlast, kokku 864 last, kelledest 561 õigeusulist ja 281 ev.-lut. usulist ja 22 raskolnikut. Abikoolest oli puht-venekeelseid 5 (peipsi-äärseis külades), 5-es on õppekeel eesti, 14-nes eesti ja vene keel.

Ühes koolide korralduse ümbermuutmisega hakatakse ministeeriumikoolide asutamise mõtet õhutama ja mitmes kohas ka teostama. Avatakse ministeeriumikoolid muu seas Tartumaal: Udernas, Võtikveres, Laius-Tähkveres, Kaareperes, Avinurmes, Lohusuus, Ropkas jm. Kuna endised ev.-lut. kihelkonna- ja vallakoolid, niisama vene õigeusu kihelkonna- ja abikoolid enamasti edasi töötavad, tõuseb koolide koguarv nii suureks, et Riia õpekonna valitsuse tunnistuse järele 1894. aastal Tartu maakonnas rahvakoole kaks korda niipalju on, kui seaduses nõutakse.